

אורות פלא

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפ זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פרשת צו - חג הפסח תשפ"ה

והנה סדר מצוות ליל פסח סדרים רבותינו זכרונם לברכה בסדר "קדש ורחץ", והן רבים עתה עם הארץ, כי לא ידעו מה הוא, וראוי לילך אצל חכם שילמדנו ולרשם בכתב בלע"ז להיות לזכרון לקיים כל דבר פדת מה לעשות. זה כלל גדול, הולך אל חכמים יחכם (משלי יג, כ), וזה כל האדם. ואם בכל ימות השנה גדל תועלת זכירת יציאת מצרים, על אחת כמה וכמה בימים האלה ובזמן הזה זמן חרותנו, שכבר גלו לנו משם הרב האר"י שבכל ימי הנסים והפסקה, מדי שנה בשנה באותו פרק, מתגלה ומתרחב אותה הארה (חמדת ימים שובבי"ם א). וכן שלשים יום קדם פסח, הקדוש ברוך הוא מתחיל להוציא נפשות ישראל מן הקלפות (הסד לאברהם מעין ב נהר נז), וזהו בעצם אמרנו "שלא את אבותינו בלבד גאל, אלא אפלו אותנו גאל עמהם".

וממוצא דבר אתה תשמע ותבין דברי המגיד שאמר: ואפלו בלנו חכמים, בלנו נבונים, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. דלכאורה יקשה, דמהיכא תיתי לפטר את החכמים ממצוות ספור יציאת מצרים, ואדרבא בכל מעשי המצוות אינהו זיהי טפי מן. ולפי דרכנו יובן, כי יען עקר מצוות הספור הוא כדי להוציא נשמותינו מטומאה לטהרה, ולכאורה החכם אינו צריך לזה כי עסק התורה סגלתו לטהר את הנפש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות טו.) למה נסמכו אהלים לנחלים? לומר לה, מה נחלים מעלים את האדם מטומאה לטהרה - כך אהלים מעלים את האדם מטומאה לטהרה. ולזה שפיר אתה לאשמועינו: ואפלו בלנו חכמים, מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים, ויהי טעמא: וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח, כי זה - דא קדשא בריך הוא, דכתבי (שמות טו ב) "זה

אלי ואנוהו", כי בהרבות לספר ביציאת מצרים גורם השפלה אל הקלפות, והקדוש ברוך הוא מתעלה ומתכבד.

וכזאת וכזאת רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל בחג הקדוש הזה, כי עת לחננה כי בא מועד צאתנו ממצר ים, ולכן צונו יוצרנו לאכל מצה, מיכלא דאסותא, סטרא דקדשה, והיא נלושה במים שלנו, לנו - גימטריה אלקים (ע"י שער הפנונת תקון חצות א), ומרחקים ממנה מים הרעים מים הזדונים, וכן כל חקות הפסח, הכל הוא לבער הטומאה מקרבנו ולקנות רוח נכון ונשפע קדשה וטהרה, ולכן אמרו (מג"א או"ח תמוז סק"א בשם האריז"ל ע"י שער הפנונת דרוש ד לפסח) כי כל השומר את הפסח בהלכתו מקבט לו שלא יחטא כל השנה.

פסח הוא חג קדוש מאד, שאלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, עדין אנו ובנינו משעבדים היינו גוי בקרב גוי, ולא נתנה לנו תורה ומצוות ולא יזכר שם ישראל, והקדוש ברוך הוא הפליא חסדיו עם ישראל הפלא ופלא וחבה יתרה הראה להם, עד מקום שאין יד שכלנו מצעת, אחת מני אלה אלפי אלפים, רק נבין את זאת שעשה עמנו חסד גדול עד אין חקר והראנו את כבודו ואת גדלו ואהבתו וחבתו לגדל יכלתו לשדד המערכות והשגחתו פרטית - מאשר צונו כל כך בתורתו הקדושה לזכר יציאת מצרים, ועל כל מצוה ומצוה מזכיר "זכר ליציאת מצרים". וצונו להיות לזכרון בין עינינו ולאות על ידנו, ונתן לנו שבתות ומועדים שאנו אומרים בקדוש "זכר ליציאת מצרים".

ועקר זכירת יציאת מצרים בכל הימים ומצוות הפליג, הכל הוא כדי שהחי יתן אל לבו הדברים האלה לעמק ולרחב, וישמח ישראל בעושייו ויבוא ליראה ולאהבה את השם הנכבד והנורא, ולדבקה בו ולעבדו בלבב שלם, כי כן ראוי אחרי הודיע אלהים אותנו אהבתו וחבתו וגדל יכלתו ועצם השגחתו. וזהו הטעם שצונו יוצרנו בליל פסח להרבות לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

מלבד שיש סודות עליונים ובונה בשמים עליונים, ומוסיף כח בפמליא של מעלה במפרש בלשון הזהר הקדוש פרשת בא (דף מ:): שהוא מלהיב את הלב וראוי לקרותו בליל פסח. עוד בה יס טעם לפי הפשט, כדי שירבה לקבץ בלבו ובגב בני ביתו אהבת האל ותתברך שמו ויראתו, כי זה כל האדם. וזהו עקר מצוות הספור להגיד לבני ביתו בספור יציאת מצרים איך הראנו ה' אלוקינו את כבודו ואת גדלו, ואהבתו וחמלתו, ויכלתו והשגחתו, וישעל כן ראוי לנו לעבדו בלבב שלם ולשמו את כל מצוותיו.

ובליל התקדש החג הקדוש יאזר חיל לקיים מאמר רבותינו זכרונם לברכה (פסחים קטז, ב) חייב אדם להראות בעצמו כאלו הוא יצא ממצרים. ועל ידי מחשבות טהורות תדיריות יתלהב לבו באפן שיראה שאי אפשר שלא לשמח, ולפי התעוררותו ולפי מעשיו כך יהיה לו סיעתא דשמיא, והבא לטהר מסייעין אותו (שבת קד.) שישמח בעושייו שמחה רבה, שמחה של מצוה פדת מה לעשות.

וכתבו המקבילים, שלא אסור חמץ בלבד הוא חמור מאד בימי הפסח, אלא כל דבר פשע חמור מאד, ופוגם ועושה רשם בפסח יותר ויותר משאר ימות השנה, וצריך לזהר ולעמד על המשמר יותר מכל ימות השנה.

קריאת ההגדה בליל פסח היא מצוה דאורייתא דכתיב (שמות יג, ח) והגדת לבנה. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. ועקר המצוה לספר לבניו ואשתו מעשי ה' בפסטי פרטות ולהרבות להגיד שבחו של מקום ועצם יכלתו והשגחתו פרטית וגדל אהבתו וחבתו וחמלתו וכמה מעלות טובות למקום עלינו ושעל כן חובה מטלת עלינו ליראה ולאהבה את השם ולעבדו עבודה שלמה זה כל פרי ההגדה. ומאחר שכל דברי רבותינו ז"ל באו במספר במשקל וטמון בהם צפוני סודות, לכן ראוי לכל אדם לקרות כל ברא תחלה בלשון הקדש ואחר כך ופרשנה לבני ביתו, ויבין שכל תבה תעלה למעלה ויתקנו הדברים בשרשן במקום עליון. והפליגו בזה הקדוש (דף מ:) בשבח המגיע למספר ביציאת מצרים וחדיו בהוא ספורא, כמה נחת-רוח עושה לפני אבינו שבשמים וגמולו ישלם לו. וכבר נדפס זה המאמר של הזוהר הקדוש פרשת בא בפסדורים, וראוי לתן לב להתעורר בשמחה לחשוב מעמק, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו שכלי-כך אהבה וחבה יתרה נודעת לנו מאבינו רוענו מלך רם ונשא אשר לגדלתו אין חקר, ובמאי דקמן חבה יתרה נודעת לנו אשר קדשנו במצותיו, וצונו לספר בנסים שעשה עמנו וזכר עשה לנפלאותיו, וצונו לאכל מצה ומרור וכו', וכל דבר ודבר וכל דבור ודבור ובפרט השמחה שלנו עושה פרי למעלה ועושה נחת-רוח ליוצרנו, ובונה בשמים עליונותיו על ידנו מה שאין יד שכלנו מגעת, רק אנוחנו יודעים שמעשה ידינו בוננה עלינו והקדוש-ברוך-הוא קובע לנו שזר טוב על כל זה. הריש חזק מתוק מצה, אשרינו מה טוב חלקנו אי אפשר שלא לשמחה. ונחי שהכל לפי מעשיו של אדם ולפי זכות נשמתו כך תתעורר נשמתו לאהבה ולשמחה, אבל חיובא רמאי עליו לטרוח במחשבות ובהתעוררות חיצון לעורר את האהבה ואת השמחה בין רב למעט באשר תשיג ידינו, ה' יהיה עזר לנו כי הבא לטהר מסייעין אותנו מן השמים.

וכבר מלתי אמונה שלכל דבר צריך הכנה מקדם וזהירות מביאה לידי זריזות (ע"ז כ, ב), כן בדבר הזה צריך להקדים לעשות הכנה שלא יהא רעב ולא יהא מטמטם בשנה, ואפלו הבכורות שמתענים בערב-פסח וקשה עליהם מחמת התענית להאריך בהגדה ואי אפשר כלי-כך לשמח מחמת חלשת הלב, על-כלי-פנים השעה צריכה להתחזק ברב עז ותעצומות וכל אשר בכחו לעשות יעשה, וישתה קאנ"י ומרק טוב קדם קריאת ההגדה ויקדים לישן ביום אם יוכל.

וגם הנשים צריכות להתחזק ברב עז ותעצומות לעמוד על עמדן לשמע כל קריאת ההגדה בתקונה ולקיים כל מצוות הנוהגות בזאת הלילה בתקונן, כי גם הן חייבות בכל באנשים, ולא תעמד באמצע קריאת ההגדה להכין המאכל, שעברה היא בידה, לכן תכין הכל מקדם ותהיינה אזניה קשובות לכל דברי ההגדה בחבה, ואם היא מתנמנמת מחמת שהיא עיפה ויגעה ועוררנה בעלה ותדחק עצמה ברחיצת פנים וכדומה כדי שלא לאבד טובה הרבה, ולפס צערא אגרא (אבות סופ"ה). החלש יאמר גבור אני לקיים דבר געתו מה טוב זה יתן הטוב.

סדר היום

הכולל הלכות והנהגות ישירות ערוכות על הסדר על עניני התפילה וכוונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגות יום השבת מלווקטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפא זיע"א "חסד לאלפים" ו"בית תפילה"

הופיע ויצא לאור הספר

דן ידין

על התורה והמועדים
לחשיג בחנויות הספרים המובחרות

